

Szerkesztőség

Via S. Andrea Troyer ház.

Amministrazione

Tipografia P. BATTARA

Előfizetési ár — Associazione:

Egy évre . . . Per 1 anno 6.— fr
Félévre . . . 6 mesi 3.—
Negyedévre . . . 3 „ 1.50
2 óra . . . 2 „ 1.—
Külföldre 1 évre . Per l'estero 8.—

FIUME

Kereskedelmi-, tengerészeti- és társadalmi lap.

Giornale commerciale, marittimo e sociale.

Hirdetési és nyiltterek:

Fölvétetnek árszabály szerint a kiadó hivatalban, Battara P. könyvnyomdája

Továbbá és kizárólag:

Goldberger A. V. hirdetési irodájában Budapest, Váci-utca, Oppeli k B-nél, Bécs, Stubenbastei N. 2.

Inserzioni ed articoli comunicati si assumono nell'ufficio di spedizione in Fiume Tipografia Battara

1891 november 8

Megjelenik minden vasárnap

8 novembre 1891

Zichy József gróf Fiuméről.

Lapunk a politikai kérdésekkel nem foglalkozhatik; a legutóbbi fiumei eseményeket, melyek a sajtónak valljuk meg nem egyszer helytelen vélemény nyilvánítása folytán a kelleténél nagyobb port vertek, nem is redukálhattuk a maguk értékére.

Kétszeresen örvendünk tehát, ha legalább oly nyilatkozatokat tehetünk lapunk hasábjain magunkévá, melyek a hazai közéletben kétség-telenül kellő súlylyal bírnak.

Azok a nyilatkozatok, melyeket az anyaországban és a kikötővárosban nagy népszerűséggel bíró pozsonyi főispán, gróf Zichy József mondott, s a melyek a „Budapesti Hírlap” hasábjain megjelentek, mindenütt nagy hatást keltettek.

A Fiumeránézve nagybecsűsél bíró adatokat sző szerint közöljük.

Gróf Zichy József mindenekelőtt arról a valóban képtelen kombinációról nyilatkozott, mely a lapokban

a „horvát bán, mint a fiumei kormányzó”

cím alatt jelent meg.

»Ez a kombináció — mondá Zichy gróf — nem csak törvénytelen, hanem egyenesen monstruózus. Az kétségtelen, hogy a horvátok szerették, ha a mostani surlódásokat ily módon próbálnák elsimítani, de a kik ennek a tervnek lehetőségében hisznek, azok elfelejtik, hogy Fiume közjogi állása semmiféle kérdés tárgya nem lehet, kétség ahhoz nem férhet. Csodálatos dolog, hogy a mikor Fiume szabad város, ennek kikötőjét és kerületét nemcsak a Mária Terézia 1779-ik évben kelt két diplomája, továbbá az 1807. IV., 1848, XXVII. t.-c., valamint az 1868. XXX. t.-c. 66. § a magyar hononhoz esatolt külön testnek mondja (separatum sacrae regni coronae corpus), még mindig akadnak, a kik a fogalmakat összezavarják és azt hiszik, hogy Fiumét Horvát-országgal afféle új perszonál unióval még közelebbi összeköttetésbe lehetne hozni.

A provisorium és a regnikoláris bizottság.

»Szóba hoztam — írja a »B. H.« tudósítója a mostani provisorium keletkezését s kérdést intéztem, miért nem lehetett mindjárt a kiegyezés alkalmával Fiume ügyet rendezni.

— Az éppen a nagy baj — válaszolt Zichy — hogy az első regnikoláris bizottság nem bírta a kérdést megoldani. A tárgyalások hosszan folytak, de végre sem a magyarok, sem a horvátok nem akarták a magyar-horvát kiegyezést kockáztatni s azért Fiumét nyílt kérdésnek hagyták. 1868 után Cseh királyi biztos ideiglenesen vezette az ügyeket. A következő években 1869 ben, 1870-ben a horvátok azt követelték,

hogy Fiume két képviselőt küldjön a horvát országgyűlésre, de Fiume sohasem akart választani. Ekkor Andrassy Gyula gróf, a provizorium létesítése által akarta az ügyet némileg tisztázni és felszólította Zichy József grófot, hogy valami módus vivendit találjon. Így jöttek létre a most is fennálló statutuok, melyek világosan kimondják, hogy mindaddig érvényesek, míg Fiume beligazgatási viszonyai törvény által végleg rendezetnii nem fognak. Mindenekelőtt arra törekedtem, hogy a fiumei kormányzónak a tengerészeti hatóság életbeléptetése által nagy hatáskört teremtsék. Az osztrákokkal való kiegyezés alapján létre is hoztam e hatóságot, melynek elnöke a fiumei kormányzó. A provizorium, igaz, fatalitás, különösen, mert 1868 ban jogot kaptak a horvátok hogy beleszóljának a fiumei dolgokba. Deviszont semmiféle törvény által nem tartozhatnék Fiume jobban Magyarországhoz, mint a provizorium által, a míg a magyar képviselőház törvényeit rendeletek által érvényesítik Fiumében.

A horvát igazgatásokról.

A horvátok igazgatására áttérve, így nyilatkozott Zichy gróf:

— A mióta Fiume-Modrus megyének székhelyét eltették Fiuméből Horvátországba, az ellenséges elemek is megfogytak. Különben nagy tájékozatlanság az, ha valaki fiumei-horvátokról beszél. Ugyenek nincsenek. A fiumei intelligenciának annyivalve az olasz, és érzése magyar. A nép alsóbb rétege (a tengerészek, halászkok osztálya) a velencei olasz dialektust beszéli. Szlávok csak Drenova, Cosala és Plasse községekben vannak, de ezek ép oly jó magyar érzelmű hazafiak, mint a fiumei olaszok. A kik igazgató csinálnak Fiumében, azok született horvátok, a kik csak odatelepettek s ezek többnyire Starcevicsek pártiak. Alattam — mondá a volt kormányzó — az öreg Zinaics aztán Drenčin, ki később osztálytanácsos lett, és Merzliák udv. tanácsos voltak a horvát főkolompokok, de soha kellemetlenséget nem okoztak nekem, legalább inkorrekt módon nem igazgattak. Ezek azóta meghaltak s kiválóbb nevéik, befolyásosabb horvát érzelmű utódjaik nem támadtak.

A horvát gimnázium ügye.

Kérdést intéztem, vajjon a magyarországi valóban haladt-e azóta?

— Nagyon haladt. De természetesen még jobban haladna, ha nem csak a magyar nyelvű tanfolyam segitene elő a magyar szót, hanem a magyar nyelv eleni igazgatást meg tudnák szüntetni. Sokat árt ebben a tekintetben a horvát gimnázium is.

— El lehet-e azt távolítani Fiuméből?

— Nem vagyok egy véleményen Szápáry gróf miniszterelnökkel, a ki ezt lehetetlennek tartja. Igaz, hogy Fiume belkormányzásának dolgaira nézve a különféle horvát pártok, az unionisták, Starcevicisták és Strossmayer emberei teljesen egyetértenek. Az ő jelszavuk: »Nasa Rieka!« És e miatt nehéz dolog a horvát gimnáziumot eltávolítani Fiuméből. De előbb nem lesz rend, a míg ez az intézet ott van. Lehetne adminisztracionális uton a Fiumara folyó tul-

só oldalán levő Susak városba áthelyezni, mely már horvát területen áll. A gimnáziumba nem is járnak fiumeiek, csupán horvátok és ujabban illirek, a kikből az igazga elem kikerül, főleg mert a horvát tanárok kivétel nélkül magyar-ellenesek. Hiszem, hogy a gimnázium áthelyezése előbb-utóbb sikerülni fog, hisz a megye székhelyének áthelyezése is lehetetlennek látszott, mégis keresztülvitték.

A fiumei kormányzó lemondási hira.

Végül kérdést intéztem Zichy grófhoz: mi igaz abban, hogy őcsce, a mostani fiumei kormányzó, lemondani készül?

— A mikor az első lemondási híreket olvastam a lapokban — szólt a főispán — azonnal kérdést intéztem őcsémhez: miben áll a dolog? És felszólítottam, hogy a híreket cáfolja meg. A válaszbán, melyet küldött, az állt, hogy eszem ágában sincs lemondani. Azóta Szápáry Gyula gróf miniszterelnök a pénzügyi bizottságban is kijelentette, hogy a lemondási hírek valótlanok. Még csak néhány, napja hogy Bécsben a királynál volt őcsém kihallgatáson. Ezt az utazásit is úgy magyarázták, hogy a lemondását akarja benyújtani. Csakhogy egész más ügyben volt őcsém a királynál. Ő felsége ugyanis Fiumében tett látogatása után két héttel saját márványemlékszóbrát küldte őcsémnek, — nos, hát ezt a kegyet csak nem köszönhettem meg levélben az őcsém! Kihallgatásának más célja nem volt, mint ez a köszönet és ő felsége a legkegyesebben fogadta őt.

Ime, ezek Zichy József gróf nézetei a fiumei kérdéstről.

Fiume tengeri áruforgalma 1891 év első 9 havában.

A m. kir. tengerészeti hatóság statisztikai osztálya által kiadott hivatalos kimutatások szerint, Fiume tengeri áruforgalma a folyó év első 9 havában a következő eredményt tünteti fel:

Behozatal:

Table with 3 columns: 1891 év első 9 hav., 1890 megf. szakab., több kevesebb 1891 első 9 hav. Values include 1,078,452.6 q., 1,906,572.3 q., 68,880.3 q., etc.

Kivitel:

Table with 3 columns: 1891 év első 9 hav., 1890 megf. szakab., több kevesebb 1891 első 9 hav. Values include 1,567,682.9 q., 1,847,953.5 q., 280,179.6 q., etc.

Mig a behozatal még mindig nagyobb a mult évinél, addig a kivitel, eltekintve a darab szerint a számított faárnk-tól, melyek folyton növekedő többletet tüntetnek fel, a mult évi kivitel mögött marad.

A kivitel ezen csökkenése legelső sorban a liszt és a gabnaneműek csekélyebb kivételéből ered, mely az egyes cikkek-nél a következő mennyiségeket tünteti fel a folyó és a mult évben:

Table with 3 columns: 1891 évben, 1890 évben, több v. kevesebb a f. évben. Values include 192,521.6 q., 103,657.9 q., 89,873.7 q., etc.

Table with 3 columns: rozs, bab, liszt, repce, rizs. Values include 7,637.3, 1,118.0, 6,519.3, etc.

A fent elősorolt cikkek kivételénél mutatózó összes hiánylat tehát 214,4493 métermázsát tesz ki, mihez még a szilva kivételénél mutatózó és 59,742.3 méter mázsát tevő csökkenés járul. Ezen összesen 274,191.6 q. hiánylat némileg ellensúlyoztatik a cukor, a szesz, a vegyszerek stb. nagyobb kivitele által: Igen kielégítőnek mondható a fakivitel, mely Fiume kikötőjének folytonos és állandó foglalkozást nyújt és kivált a dougákban igen élénk. Az egyes fontosabb faneműek kivitele a következő képet mutatja:

Table with 3 columns: 1891 első 9 havában, 1890 első 9 havában, 1891 első 9 havában. Values include 48,286,864 drb. n., 1,410,165, 339,354, etc.

Külkereskedelmünk állami fejlesztése.

Ismeretes az a czéltudatos tevékenység, melyet a kereskedelmi miniszter be- és kiviteli kereskedelmünk térfoglalásának biztosítására s az e végből megkivántató előfeltételek megteremtése, illetve előkészítése érdekében minden irányban kibjt. E czélra a jövő évre is 100,000 firt engedélyezését kéri törvényhozástól, mely összeget mulhatatlanul szükségesnek tart arra, hogy külkereskedelmünk érdekében előmozdítása végett tett intézkedéseinek sikere biztosítottassék s azt általa létesített intézmények megszilárduljanak, valamint, hogy az e térer reánk várakozó több rendbeli fontos feladatoknak egységes terv szerint fokozatosan leendő megvalósítása s ez irányú kezdeményezéseinek szélesebb alapokon leendő kiterjesztése és intenzívebbé fejlesztése lehetővé tételessék.

A miniszter úrnak ez irányban kifejtett törekvései a többek közt a magyar kereskedelmi részvénytársaság megalakulására vezettek, a melynek egyik legfontosabb feladata azon nagy nemzeti érdekek közvetlen szolgálatába állni, a melyek érvényesülésének utját a kereskedelmi muzeum külkereskedelmi forgalmunk irányításában eddig kifejtett sikeres tevékenysége által már nagyrészt előkészítette.

Mi sem természetesebb'tehát, minthogy e két intézmény egymással szerves kapcsolatba hozassék s egymás tevékenységét kölcsönösen kiegészítve munkaköe rök helyes felosztása mellett váltatv-

és egyesült erővel véghezvessék a gondozásukra bízott gyakorlati érdekek gyakorlati eszközökkel való továbbfejlesztésének ezüldatos munkáját.

Ily kapcsolatot mellett leghatékonyabban lenne megvalósítható azon cél, hogy a kereskedelmi múzeum kiválólag az iparfejlesztés és a művelés gyakorlati kiképzésének érdekeit tartsa szem előtt, a kereskedelmi társaság pedig — a kereskedelmi múzeum külföldi képviselői segítségével — a kereskedelmi összeköttetések létesítését és kiterjesztését saját üzleti vállalkozása és ereje útján iparkodjék előmozdítani.

Készséggel nem szenved, hogy a kereskedelmi múzeumnak a külföldön már meglévő s még szervezendő képviselői közül könnyebben és szabadabban mozgathatnának ha a kereskedelmi múzeumnak mint olyannak kötelekéből kiválya a külföldön oly tekintetek által, mint a kereskedelmi múzeum, nem foszélyezett kereskedelmi társaság közvetlen intézési körébe vonatnának be.

A kereskedelmi múzeum illető képviselőinek a kereskedelmi társaság kezelésébe való átbocsátása esetén, mely ezéltől a magyar kereskedelmi részvénytársasággal a tárgyalásokat már megindították, ezen képviselőségek szervezését oly alapokra kívánja felvetni, hogy azok egyfelől mindazon feladatokat, a melyekre működésük a szervezeti szabályzatok értelmében kitéjűd, különösen a miniszter úrtól esetleg veendő megbízásokat és a kereskedelmi múzeum társaság alapszabályszerűleg biztosított jogaikban gyökerező megbízásait továbbra is teljesítenék s az eddig követett gyakorlati irány továbbfejlesztésével minél nagyobb eredmények elérésére törekednének, másfelől pedig a kereskedelmi társaság speciális üzleti érdekeit a kereskedelmi múzeumtól függetlenül képviselhetnék.

A kereskedelmi múzeum és a magyar kereskedelmi részvénytársaság közt ekként létesíteni szándékolt s három havi felmondás mellett módokt részről bismikor felbontandó viszonyból kifolyólag a kereskedelmi múzeumnak, a kereskedelmi társaság kezelésében átbocsátandó képviselői közeg-iként jelenkezvőnek és annak érdekében is működve, tényleg annak közvetlen vezetése alatt állának.

Az illető képviselőségek jelenlegi szervezésükben és a költségvetés keretében megállapítandó javadalmazásokkal fognak a kereskedelmi társaságnak átadani s úgy ezen, mint a jövőben egyetérzőleg felállítandó közös jellegű intézmények fenntartási költségei fejében a kereskedelmi társaságok engedélyezendő állami segély, illetve átalány évről-évre akkéig fogna megállapíthatni, hogy az állami költségvetési hitelek természetével ne ellenkezzenek s ezen oly épésben tartasi mellett bocsatának a jelzett feladatok ellátására szükséges és a költségvetés keretében évenként megállapított összeg a kereskedelmi társaság rendelkezésére s ehhez képest határozzák ki, hogy a szóban levő megállapítások a minyben a törvényhozás azt a hitelet, melyből az illető képviselőségek költségei fedeztetnek, állami költségvetésben nem bocsatani rendelkezésre, vagy az elerni óhajtott ezé ezen szervezet mellett megvalósítottának nem látszanék a nélkül, hogy e miatt a kereskedelmi múzeumot bármennyű kötelezettség terhelve, hatályukat veszítik.

A Belgrádi, sofiai, szerajevói és fiumei képviselőségek, a konstantinápolyi és a saloni tudósítói intézmények mellett a folyó évben Bakaresztben és Braúliban szintén szervezett a miniszter úr képviselősegeket és remélhető hogy azok Rumával való kereskedelmi összeköttetésünk létesítésére kedvező hatással lesznek.

A kereskedelmi múzeum kifoló irányuló működésének ezéltől első sorban a magyar ipartörvények rendelkezésének a Balkán-félsziget államában való előmozdítása tüzetvén ki, a miniszter kívánatosnak tartja Görögországban is már

legközelebb egy képviselőség felállítását.

Görögországgal való kereskedelmi összeköttetésünk fejlesztésében természetesen nemcsak a kiviteli kereskedelem, hanem a Fiumén át való behozatali forgalom emelésének követelményei is kelendő figyelemben lesznek részesítendők s az utóbb említett ezéltal pihuzamosan óhajja előmozdítani azon tengerentúli piacoknak Fiumén át való felkeresését is, a hol főbb kiviteli cikkekünk nagyobb kelendő ségre számíthatni. Ezen tekinteteknél fogva különös súlyt fektet a Malta szigetén tervezett képviselőség meelőbbi felállítására, mely a fiumei képviselőséggel szoros kapcsolatban tengerentúli forgalmunk fejlesztésének igen fontos tényezőjévé fog válhatni, másrészt pedig mint fogyasztó piac is a vett értesülések szerint számos kiviteli cikkekünk tekintetében jellegjövendelmének igérkezik.

Az esetre, ha ezen képviselőségek a magyar kereskedelmi részvénytársaság vezetése alá helyezettnek, méltányos, hogy a nevezett társaságnak felmerülő tényleges munka- és költségöbblete megtéríttessék.

Szándéka különben a miniszter úrnak a fent említett képviselőségekkel kapcsolatosan a kereskedelmi társaságot még további közforgalmi érdekeknek az illető intézményekkel és vállalatokkal együttesen és közös erővel leendő szolgáltatására leginkább hivatva lenne. E tekintetben egyelőre elégségesnek véli azon nagy átalakításokra utalni, melyek az alduiai forgalom szervezése, valamint a nyugoteuropai piacokkal fenntartott közvetlen tengeri hajójáratok berendezése tekintetében és a vasúti tarifapolitika terén folyamatba vannak, s melyek kelendő irányzása és fejlesztése szintén némi anyagi támogatást feltételez.

Egyáltalában a miniszter úr törekvése ezéltől is oda fog irányulni, hogy a rendelkezésre álló segédesszközöket közforgalmunk megkönnyítésére és előmozdítására a legnagyobb körültekintéssel alkalmazva, e téren is elértessék mindazon eredményeket, a melyekre hazai termelésünk létezőinek érvényre juttatásában, az újabb külkereskedelmi szerződések létrejötté esetében azokkal kapcsolatosan a nemzetközi összeköttetésünk tekintetében megindított kezdeményezések óta beállott mélyreható átalakítások következményeképp bizton számíthatni.

A magyar tengerészet és külkereskedelmünk fejlődése 1890-ben.

A kereskedelmi miniszternek működéséről szó s a parlament elé terjesztett 1890 évi jelentésében foglalt adatok, úgy a hazai ipar és kereskedelem, va amin külkereskedelmünk, mind ágában hatalmas fejlődésről tesznek tanúságot. Baros Gábor miniszter a múlt évben jó példát adott miniszter társainak nyagszabásu évi jelentésének közrebocsátásával; ezéltal azonban még a múlt évnél is becsesebb munkálataiban tarta a nemzet elé a hazai kereskedelem és ipar valamint a közekedésügy jelenlegi helyzetét, bő számadatokkal világítva meg a gazdasági élet eme fontos ágaiban tapasztalt állapotokat.

Az általános haladás mellett a bennünket közelebről érdeklő külkereskedelem és tengerészet terén is csak örvendés és jelenség ekkel találkozunk.

Kiviteli kereskedelmünk téfoglalásának elősegítése közül a budapesti kereskedelmi múzeum a kereskedelmi miniszter által újjalakított szervezetben é ujjnan kijelölt hatáskörében a múlt évben is mind szélesebb körre terjedő tevékenységet fejtett ki, egyszersmind felőlvan a belforgalom megfelelő ápolását is. Időrendi egymásutánban nyitotta meg a múzeum árumintárral kapcsolatos képviselősegeit Belgrádban, Szófiá-

ban és Fiumében, továbbá is Szerajevóban is nyitott fiókot.

A múlt évben igen figyelemre méltó mozgalom indult meg azon ezéltől, hogy Amsterdam tojás, zöldség, gyümölcs- és borszüksége Magyarországból legyen fedezhető.

A tengerészeti ügyek terén a miniszter az 1890-évből is tett intézkedéseket arra nézve, hogy rendes hajózási összeköttetésünk halozata fejlesztessék és kiegyésszítettessék és sikerült is az ország majd minden megterhelése nélkül a közép- és délolaszországi kikötőkkel és Maltával új rendes gőzhajózási járatokat létesíteni.

Fiume tengeri áruforgalma 1871-ben volt: Behozatal 688,587 métermázsza 9,056,029 forint értékben; kivitel 520,963 métermázsza 5,637,545 frt. értékben; az összes áruforgalom 1,209,550 métermázsza 14,693,574 forint értékben; 1890-ben pedig volt a behozatal 2,678,783 métermázsza 28,666,265 forint értékben, kivitel 5,468,300 métermázsza 60,059,021 forint értékben; az összes áruforgalom 8,147,143 métermázsza 88,725,286 forint értékben. Husz év alatt tehát emelkedett a behozatal miny-égre 247,1%-kal, ér éke pedig 216,5% kal, a kivitel mennyisége pedig 949,6%-saka, értéke pedig 965,3% kal.

Fiume hajózási forgalma, 1871-ben 4331 érkezett és indult hajóból állott 280,919 tonna tartalommal, 1890-ben pedig 70,906 hajóból 1,758,138 tonna tartalommal. Ezen 20 év alatt emelkedett tehát a hajók száma 151,81 o/o-kal, tonnatartalmuk pedig 526,20 o/o-kal.

Az 1890-ben Fiumeba érkezett hajók közül 2947 gőzös volt 739,384 tonna tartalommal, 2524 pedig vitorlás 144,201 tonnatartalommal, indult pedig 2933 gőzös 734,448 tonnatartalommal és 2502 vitorlás 140,105 tonnatartalommal. Az érkezett hajók közül terhelte 3698, üres 1773, az elindultak közül terhelte 4076 üres 1359.

A kikötői terek 1890-ben a Rudolfinólon épített két új tárral szaporodván a tengerészeti hatóság által kezett terek területe 34,779 négyszög m., befogadási képességük pedig 2603 vasuti kocsiakománny; az elmúlt évben ezekből kivitelre került 1,060,00 mm. különféle áru. Az 1889. év végén a hosszujáratú magyar kereskedelmi hajók lajstomában 97 hajó volt bejegyezve összesen 53,117 tiszta tonnatartalommal és 1107 főnyi legénységgel mely hajók közül 87 vitorlás és 10 gőzös volt. 1890-ben töröltetett 10 vitorlás hajó összesen 4826 tiszta tonna tartalommal és 79 főnyi legénységgel újból bevezettetett 1 vitorlás hajó 360 tonnatartalommal és 8 főnyi legénységgel.

Végül nem hagyhatjuk figyelmen körül egy másik ényezőnek a fölemlítését.

A hazai ipar régóta érezte már oly szervezett közvetítő kereskedlem hányát, mely ipartermékeink kiviteli értékesítéséről gondoskodik. E ezéltől létesítette a miniszter a Magyar kereskedelmi részvénytársaságot mely a magyar iparcikkeknek kelendő irányuló kivitelét szándékozik fejleszteni s egyszersmind a keletre származó gvarmataruknak (kávénak, theának fűszereknak) Triest helyett Fiumén át való közvetlen behozatalt előmozdítani.

Helyi és különféle hírek.

Kinevezések. A m. kir. tengerészeti hatóság hosszujáratú kereskedelmi hajók kapitányokká nevezte ki:

Brosch Rudolf es. és k. sorhajó hadnagyot Hol-Gasteinből; tovább a kövekező kereskedelmi hajóhadnagyokat, Bassich Natáét, Costrena S. Lucinából; és Perich Királyt, Volosuból végre kereskedelmi hajóhadnagyokká a kövekező tengerészeket: Bonicioli Cesart, Selvából, és Bartolazzi de Grisogono Oront, Trauból.

Gróf Zichy Ágost kormányzót Ó felzése a király é hó 11-kén kihallgatáson

fogadj. — A kihallgatást követő napokban, a kormányzó, és távollevő családja visszatér Fiuméba.

A tengerészeti albizottság a delegációban. A közösgyek tárgyalására kiküldött országos bizottság tengerészeti albizottságának tagjává kijelöltettek: Bethlen Ödön gr., Dániel Ernő, Erdődi István gróf, Kubinyi Árpád, Pallavicini örgr., Rakovszky Géza, Szegedy Béla, Vukotinovich Lajos, Zichy Ágost gróf.

Fölemlítjük egyúttal, hogy az országos bizottság elnökévé gróf Zichy Ferenc Magyarországi lőtárnokmestere kormányzónk édes atyja van kijelölve.

A közösgyi pótválasztások. A város, képviselőtestület azon tagjai helyére, kiknek megbízatása a f. év végén lejári a jövő és elején új választások lesznek. A választók névsora a f. évi november hó 5-kétől december hó 17-ig bezarólag, a muncizipium épületében kifüggesztve lesznek, s ennek alapján a reklamáziók a f. évi november 5-kétől számítva 14 nap alatt megtehetőek lesznek.

Szende Fülöp magyar tengerészeti hajózási főfe ügyelő é hó 5-kén Budapesten elhunyt. — A szép jövőjű fiatal főtitviselőnek halála a kikötő városban is általános részvétet keltett. Az erős küzdelmek árán elért ezélok után bekovetkezett halálában sok a tragikus vonás. A haditengerészetből 6 évi szolgálat után kilépett, s a fiumei kikötőnek révalkaptánya lett; ez állásából év után é évben a magyar tengerészeti hajózás főfőlyelőjévé lett.

Az alig 31 éves fiatal ember előtt a legszebb működési tér állott nyitva, s tekintve a ritka önéretet és képességet, melyet szép feladatának a m. kir. kereskedelmi miniszterium tengerészeti osztálya élén megfellelt, m gában foglalta ez még szebb jövőnek sikerét. És hogy küzdelmes életévei után, mi sem hiányozzék boldogságából, ez év augusztus havában kelt egybe *Dárdny* Olgával, *Dárdny* Sándor országgyűlési képviselőnek, ritka műveltségű leányával. Sorsa, mely életében nem eyszer volt hozzá kegyetlenül mostoha, megügyelte boldogságot, s ketté vágta a fonalat, mely a derék tisztviselőt, a példás jó férjet s a ritka jó barátot, a szebb és magasabb életezélok felé vezette.

Harcz a város csatornázása ügyében. A fiumei hatóság annak idjében, a város csatornázására vonatkozó terveket a helybeli m. kir. kormányzósság új jóváhagyás végett a m. kir. belügyi miniszteriumhoz terjesztette föl. — A belügyi miniszterium a csatornázási terveket csak némi módosítá okkal hagyta jóvá. — Az úgy a városi közgyűlés elé került, melynek határozata folyán, a módosított tervek vélemények jelentéstételt végett a műszaki bizottságnak adattak ki. E bizottság, mint a *Bilanc* írja, nem fogadhatja el a belügyi miniszterium által módosított csatornázási terveket.

Scaramelli hangversenye. Ritka műélvezetben részestette varosunk közönségét, *Scaramelli* Jozefin fiumei szenilis hegedű művésznő. A hangverseny sikeréhez nemcsak a kiváló művésznő magas nyvon álló hegedű játéka, de a közreműködők is nem csekély mértékben hozzájárulnak. Az élvezetes zeneestélyre, mely az ének és zenekedvelők egyesületének díszes nagytermében tartatott meg, számos és előkelő közönség jelent meg, mely a művésznő által előadott darabokat sürű és zajos tapessokkal tűntette ki. A műsor *Mendelssohn* nehéz hegedű hangversenyének I. részével nyílt meg, melynek még a legnehezebb részeit is, valóban bámulatos bravourral győzte le a fiatal művésznő. *Vieutemps* „Souvenir d'Amérique" jének előadásánál különösen kődomborítva láttuk azt a hatalmas művészi erőt, és hájt, melyet Scaramelli oly csodálatosan egyesít jatekában. Nagy tetőzést aratott gróf *Zichy*

Géza „Magka erővel hangverseny nagyobb teremtőködők sokkal jut zönség. — magas fokú közfgyelem zönség sz Mattioni G zeneképző. énekévl s ka műélvez sa igazolt síó fiatal Diesérettel szép zongon mellé által becsületből" hogy *Scaramelli* művészi kösenyét Grá

Halálozások. plebános, t tengerészeti számtanácsos hunyt. A kezű gyász dezséri Bod Mária, Nyíjt és az ő morodótt s verők Pötis házkürelteli lüglő, ott nati vizsgá varj kájlány megyei bizfegekés én, hajnali 50-iki, áldott lotti szents Ettyeken t boldogult á n délelött kath. egyha nyugalmra díg reggeli nyugalmáer az étyeki Mindenható ken, 1891.

— *Pallu* VI. oszt. t köztisztviselő ményekre j hunyt; a volt nagy mellett.

A fiumei lágírú torlap azt a h legutóbb 80 hogy a szó annak tulaj szándékozik elbocsátásán tünk a valót kat, s egy gyártulajdon a jövőben m munkás ti lapokban a fiumei tó ból merített zóket irhatj időben nem kást bocsát tekintve a v körében sen belátják, ho ról ismert v is nagy öss zott munkás azonban a ta a kormá löző érkebe kat torpedó kap, kényte sen fizettet csatáni. — szünik term alapja is, h donosa An gyár Fiumé nem fog ka torpedókra

Géza „Magyar szerénádja“, melyet ritka erővel és eredetiséggel adott elő. A hangversenynek minden pontja a legnagyobb tetszéssel találkozott, s a közreműködők szép előadásait is sűrű tapsokkal jutalmazta a fölvillanyozott közönség. — *Gibara* zongorajátékának magas fokon álló tehnikája ezúttal is közfigyelem tárgya volt, miért is a közönség szívesen tüntette ki tapsaival. — *Mattioni* Graclus, a milánói ének és zeneképző intézet növendéke, gyönyörű énekével szerzett a hallgatóságnak ritka műveltséget, a közönség sűrű tapsai igazolták e szép reményekre jogosító fiatal ember sikeres föllépését. Díszteremmel kell adoznunk *Adorni* mester szép zongorajátékának, melyet a *Scaramelli* által előadott részletet a „*Paraszt-becsületből*“ kísérette. Végül fölemlítjük, hogy *Scaramelli* Jozefin már elindult művészi körútjára, s az első hangversenyét Grácban tartja meg.

Halálozások. *Nyírák* Sándor ettyeki plébános, *Nyírák* Lajos a fiumei m. kir. tengerészeti hatósághoz beosztott miniszteri tanácsos testvérbátyja, e hó 1-én elhunyt. A boldogult közéleti a következő gyász jelentést adták ki: „Özvegyes Bodok Györgyné született Nyírák Mária, Nyírák Lajos, Gyula és Ede saját és az összes rokonok nevében szomorodott szívvel tudadják szeretett testvérök föltisztelendő *Nyírák* Sándor egyházközségi elnöke, ettyeki plébános, zsinati vizsnati vizsgáló, Ó szentsége a pápa udvarj káplánja, szentszéki ülnök, fejevámgyejei bizottsági tagnak stb. rövid betegeskedés után, f. évi november hó 1-én, hajnali 2 órakor, munkás életének 50-ik, áldozásága 28-ik évében, a halotti szentségek ájtatos felvétele után Ettyeken történt gyászos elhunytát. A boldogult hült tetemei kedden, folyó 3-án délelőtt 10 órakor fognak a rómkath. egyház szertartásai szerint örök nyugalomra fektetni, ezt megelőzőleg pedig reggeli 9 órakor az elhunyt lelki nyugalmáért az ünnepeies gyászmise az ettyeki plébániatemplomban fog a Mindenhatóan bemutatni. Kelt Ettyeken, 1891. évi november hó 1-én.

— *Pallua* Antal a zarái főgimnázium VI. oszt. tanulója, Dr. Pallua helybeli köztisztviselőben álló ügyvédnek szép reményekre jogosító fia, e hó 5-én elhunyt; a temetés e hó 6-án délután, volt nagy számú közönség részvétele mellett.

A fiumei torpedógyár. A fiumei világhírű torpedógyárról egyik budapesti lap azt a hírt közölte, hogy a gyárból legutóbb 800 munkás lett elbocsátva, s hogy a szoban forgó nagy gyártelepet, annak tulajdonosa, Whitehead, Angliába szándékozik áthelyezni. — A munkások elbocsátására nézve már régebben közöltünk a valóság alapú hiteles adatokat, s egyúttal fölemlítettük, hogy a gyártulajdonosa a munka hiányában még a jövőben is kénytelen lesz nagyobb számú munkást elbocsátani. — A budapesti lapokban fölmerült hírekkel szemben a fiumei torpedógyárról, hiteles forrásból merített adatok nyomán a következőket írhatjuk. — A gyárból a legutóbbi időben nem 800, hanem csakis 100 munkást bocsátottak el. — Az elbocsátások tekintve a viszonyokat még a munkások körében sem keltenek reakciókat, miután belátják, hogy a valódi nagy lelkűséggel ismert Whitehead gyáros, már eddig is nagy összegekre rugó áldozatokat hozott munkásainak érdekében. — Miután azonban a gyár, már hosszabb idő óta a kormányok részéről, melyek az előző években bőségesen ellátták magukat torpedókkal, megrendeléseket nem kap, kénytelen volt a különben is fényesen fizetett munkások egy részét elbocsátani. — Ily körülmények között megszűnik természetesen annak a hírek az alapja is, hogy a gyárat ennek tulajdonosa Angliába telepíti át. — Ha a gyár Fiumében nem kap megrendelést, nem fog kapni Angliában sem, mert a torpedókra ez idő szerint, s úgy látszik

legalább egyelőre, nincsen szükség. Nincs értelme tehát annak, hogy miért költenek a gyáros tömördek pénzt egy oly gyárnak az átszállítására, mely speciális jellegénél fogva sehoh a világon sem számíthat munkára.

A fiumei „Daloskőr“ alakuló közgyűlése f. hó 1-én délelőtt 11 órakor a gimnázium rajztermében 24 működő és számos előkelő pártoló tag jelenlétében tartott meg. Miután Dr. Sándorffy Nándor úr „indítványára“, korelnöknek Orosz János kir. mérnök, a gyűlés jegyzőjévé pedig Killyéni Endre polg. isk. tanár egyhangulag megválasztották, a korelnök üdvözli a jelenlevő tagokat és a gyűlést megnyitották nyilvánítja, melynek következő lefolyása volt. Felolvastattak azon jegyzőkönyv, mely az előkészítő bizottságnak az alapszabálytervezet elkészítésére vonatkozó megbízását tartalmazza. Tudomásul vétették és annak hitelesítésére gróf Szápáry Karoly és Dr. Negovetics Arthur urak kérték fel. Ezt követte az alapszabályok tárgyalása, melyeket Kubicek Albert főgimnáziumi tanár mint az előkészítő bizottság jegyzője referált. Elnök beszámolója után, lényegtelen változtatásokkal az alapszabályok elfogadtak.

Végül megejtették a választás, melynek eredménye következő: elnök, Szobovits L. pénzügyig. zgotó, Karnagy Brand Ede polg. isk. és képezési zenetanár, ellenőr Zielinsky Ferenc fővámh. ellenőr, hangjegytáros: Czibesz Mihály rajtanár, pénzügyos, Szigyátó István kormányzói irodatiszt. A választmányba a működő tagok részéről választottak: Dr. Sándorffy N. főgymn. hittanár, Goldstein M. A. rabbi, Kubicek Albert főgimn. tanár, Barth J. fővámh. pénztáros, s pártoló tagok részéről: Moravék Lipót forg. főnök, Huszár J. kir. főmérnök, Donáth Imre polgári isk. igazgató, Er. Gelletich Miklós kir. közjegyző. Póttagok lettek: Todor Zoltán és Blasiak A. G. urak. — Az alelnöki és titkári állás betöltése függően maradt. Addig is pedig ezen kérdés megoldatnék, a választmány rendesen működik.

E helyen, legyen megengedve, hogy azon szerény óhaj kifejezést nyerjen, bár mihamarabb jutna a „Daloskőr“ azon helyzetbe, pártoló tagjait, valamint általában a fiumei közönséget kedves és szép dalainak élvezetében részesíteni.

(X.) **Haynau és gróf Szápáry Géza volt fiumei kormányzó.** A szabadságharc emlékeinek kiállítására a világi fegyvertétel után működött császári haditörvénszékeknek Haynau által aláírt számos ítéletét kapta meg. Ezek között van a *Szapáry* Géza gróf mostani m. kir. főudvarmester felett hozott ítélet is. *Szapáry* Géza gróf, ki az ítélet szerint pozsonyi születésű husz éves katolikus vallású, nőilen, főhadnagy a szász vérteseknél, a rebelleknél pedig a 2. sz. Hannover-százados volt, elítéltetett a haditörvénszék által azért, hogy a császári csapatok elleni több esztában résztvevett, annak tekintetbevételevel, hogy a függetlenségi nyilatkozat után nem maradt tovább meg a forradalmi hadseregben, öt évi várfogságra természetesen császári tiszti rangjának elvesztésével. Haynau kegyelme a fogságbüntetést elengedte, s *Szapáry* Géza gróf 1850 márczius 14-én kiszabadult az aradi fogságából. Vele egy napon szabadult ki *Gabriány* József, a mostani budapesti térparancsnok is, ki kézdivásárhelyi születésű huszonnégy éves ref. nőilen hadnagy és „in der Rebellan Armee von Szakler-Husaren Rittmeister“ volt.

A város kövezése. Miután a város kövezési munkálataira vonatkozó terveket a kormány helyben hagyta, az építészeti hivatal elrendelte a munkálatok megkezdését. A kövezést és csement burkolatokat a *Gregersen és Schwarz* cég vállalta el.

Egy grófi sarj halála Abbaziában. Gróf Sternberg Artur, ki az elmúlt hé-

ten érkezett meg súlyos betegben Abbaziába, s a „*Qui si sana*“ fogadóban vett lakást, alig néhány napi ott tartózkodása után meghalt. — A fiatal gróf atyja a halálozás hírére azonnal Abbaziába sietett, s fiának holttestét, alsó-ausztriai családi sírholtjukba szállíttatta.

Hideg van. — A mi szép déli vidékünkön ez évben nagyon korán köszöntött be a tartós hideg idő. Az északi szél hidege már nap-k óta majd megveszi a járókat kelőket, a nélkül, hogy kellőleg védekezni lehetne ellene. Mialatt más vidéken a száraz csöndes hideg ellen megoltalmaz a jó téli kabát, a bóra ellen hasztalan bujunk a legmelegebb farkas prêmes bundába; szóval fázunk folytonosan és nagyon. — A hideg északi szél ereje, különösen a közelmúlt napokban oly erős volt, hogy a helyi hajók közlekedését is nagyban hátráltatta.

„Agotekero Patok“. Ez a neve a magyarországi közönségnek honnét egy brindisi lap szerint vi ággá indult a tizenéves *Fekete* János, hogy sok nyomorúság után Brindisibe (alsó Olaszországba) tévedjen, hol a teljesen elzúllott ruházati legénykét a rendőrség vette pártfogása alá. A vállalkozó szellemű nebuló, Fiume, Triest, Velence, Pádua, Ferrra, Bologna, Ravenna és Anconán át 39 napi utazás Brindisibe érkezett. Az egyszerű paraszt fia utazásának célja Róma volt, hol *letelepedni* akart. A fiatal kalandort a konzulatus-haza szállíttatta.

Szalonka vadászat. A szalonkák áthúzódása a dél vidékek felé a múlt héten vette kezdetét. A hirtelen beköszöntött hideg folytán nagy számban vonultak el vidékünk fölött, s a fiumei Nimródoknak bőven kijutott a snepf-vadászat örömeiből. — A közelmúlt napokban is egy 4 tagból álló vadásztársaság, a szomszédos Grobnik község határában 47 szalonkát éjtett el, a mi ritka eset nálunk.

A tengerbe esett. A „*Laju*“ nevű angol hajó kirakodásával foglalkozó munkások egyike, a hajót a szárazfölddel összekötő dobogó haladva egyensúlyt veszített, s a tengerbe zuhant. Munkástársai azonnal segítségére siettek, s egy hosszú dorongot nyújtottak ki, melybe a vízben küzködő embernek sikerült belekapaszkodnia, s a veszélyből megmenekülni.

Egészségügyi intézkedés. A Corfuban székelő cs. és k. konzulatus jelentése szerint az ottani egészségügyi hivatal tizenegy napi vesztézárt rendelt el az alexandretai öbölből (Saidáig) érkező hajók ellen.

Kereskedelmi hírek.

A kereskedelmi muzeum köréből. Magyar áruk Maltában. A muzeum fiumei képviselőségének felügyelő bizottsági ülése. A budapesti kereskedelmi muzeum aligazgatója Dr. *Koedcs* Gyula a közelmúlt napokban Fiumében időzött, s megtekintette a muzeum fiumei képviselőségének mindinkább gyaporodó kiállítását. — A fiumei képviselőség igazgatója gróf *Szapáry* Károly által a fiumei kiállításokhoz intézett fölívása, mint azt örömmel konstátáljuk, nem maradt eredmény nélkül a mennyiben a kiállítások közül, a maltai kiállításra már is többen küldötték be áruikat. — A bor, cognac és pezsgő-árak, a Gerstnger féle zöldség konzerveken kívül egyéb áruk is nagyobb mennyiségben érkeztek meg Fiuméba. — Ez áruk már a legközelebb Maltába induló „*Baross*“ gőzhajón rendeltetésük helyére juttatnak. — Fölemlítjük egyúttal több fiumei kereskedőnek panaszát a kereskedelmi muzeum, fiumei képviselőségének azon eljárásával szemben hogy a helybeli piacon az egyes áruk elhelyezését közvetíti. — A kiállítás képviselőségének felügyelő bizottsági tagjai hétfőn vagy is november hó 9-én értekezletet tartanak, oly célból, hogy a bajok, a mennyiben ezek csakugyan

komoly jellegűek volnának, lehetőleg orvosoltassanak. — A mint az ügyet mi ismerjük, alig találhatunk a kereskedelmi muzeum eljárásában jogoultsgái szempontból gáncsolni valót. Miután azonban e hazai intézmény bizonynyára mindenütt, tehát Fiumében is a „*Leben und leben lassen*“, mint a kereskedelmnek egyik sarkalatos elvét, semmi áron sem akarhatja szem elől téveszteni, nem fogja e utasítást a legjobb módot, melyet a felügyelő bizottság a panaszos felekkel egyetértőleg megállapítani fog.

A magyar leszámítoló és pénzváltóbank fiumei raktári vállalat. A magyar leszámítoló és pénzváltóbank fiumei raktári vállalata a tulajdonát képező kikötői elevatorok útján, a f. évi július hó 1-től szeptember hó végéig vagy is 3 hónap alatt berakott összesen 291.625 m. m., és kirakott 242.617 méter mázsa árut; összes forgalom 534.242 méter mázsa.

Irodalom és művészet

Városi színház. A vig opera idény ma este (szombat) veszi kezdetét a városi színházban, Cagnoni A. „*Papá Martin*“ darabjának előadásával. *Sciutti* Arango a fiumei színház derék vállalkozója, mint tudjuk ezúttal is kiváló erőket szerződttetett, s az új társulatot általában a legjobb hire előzte meg. — A „*Papá Martin*“ szerepét *Pietro Cesari* jeles színművész fogja bemutatni. — Kezdet 8 órakor. — A páholybérlet páratlan. — Az előadást lapunk legközelebbi számában méltatjuk.

Az Athenaeum kézi Lexikona, az összes ismeretek enciklopediája különös tekintettel Magyarországra. Szakferfiak közreműködésével szerkeszti Dr. *Acsády* Ignác. Második füzet. Budapest 1891. Imma a hézagpótló vállalat máso lik füzete is megjelent s külső kiállításával, mellékletei nagy számmal és belső tartalmával egyaránt igazolja a hozzá fűzött várakozásokat. Ez a füzet maga egy igen szép külön mellékletet tartalmaz. Az egyik szines műlap a 12 különböző bakteriumfajt teszi szemléltetővé. Ezt követi Afrika nagys a legújabb adatok felhasználásával készült térképe; egy további kettős műlap az ujkori iparművészetéről hoz 24 mintarajtot; végül a negyedik melléklet az Árpádok és a magyar Anjouk családfáját adja, A vállalat 40 két heti, három ives füzetben jelenik meg s egy füzet ára 30 kr. A legzserűbb 3 fűrtval 10 füzetre bármely hazai könyvkereskedésben vagy a kiadótársulatnál (Athenaeum Budapesti Ferenziek tere) előfuzetni.

M. kir. államvasuti ügyek.

A magy. kir. államvasutak gőzhajózási vállalata. A Belgrád és Mitrovicza között vegyes szolgálatban közlekedő hajók menetrendje f. évi november hó 1-től kezdve annyiban szemben változást, hogy kedden, esütörtökön és szombaton Belgrádtól a gőzhajó felfelé, nem mint eddig reggeli 9 órakor hanem 8 órakor fog indulni, és ennek következtében az érkezés és indulás az egyes állomásokon egy órával korábban történik.

Figyelmeztetés Budapesti Párisba utazók számára. Miután a cs. kir. osztrák államvasutak részéről a Bécsből Párisba szóló közvetlen menetjegyek árainak egyoldalu leszálisa következtében a Bpest és Páris közötti menetjegyek ára a Budapesti Bécsig és Bécsből Párisig váltott menetjegyek összáránál magasabb, a Budapesti Párisba szóló közvetlen menetjegyek kiadása a m. kir. államvasutak igazgatósága részéről beszünttetett.

Hogy azonban a Budapesti Párisba utazó közönségnek a kidolgozás alatt levő osztrák-magyar-francia személydíjcsabás, illetve az új Bpest-Páris közvetlen jegyek megjelenéséig is azon kényelem nyújtassék, hogy magát már Bpsten Párisig szóló menetjegyekkel elláthassa intézkedés történt, hogy a magyar kir. állam vasutak Budapesti pályaudvarain, valamint a városi menetjegyirodáknak már legközelebb a Bpest-Bécsbe szóló közönséges jegyekkel az új olcsóbb Bécs párisi jegyek is válthatók.

A magy. kir. államvasutak igazgatósága. közé teszi hogy visszereseti, visszerítési igény átruházása esetén az átruházási nyilatkozatok legyenek azok akár az illető fuvarle-

vélre rávezetve, akár pedig külön nyilatkozat-
alakjában kiállítva, mindenkor az összeg ut-
án II. fokú bélyeggel látandók el.

**Közvetlen forgalom Ausztria-Magyaror-
szág Szerbia-Bulgária és Törökország kö-
zött.** Az Ausztria-Magyarország, Szerbia, Bul-
gária és Törökország közötti közvetlen árufor-
galomban 1891-évi május hó 1-vel kiadott IV
sz. díjszabási f. zethoz f. évi december hó 1-
vel az I. sz. pótlék lép érvénybe. Ezen pótlék
tartalma a következő:

- 1) Új szállítási határidő pótlék a szerb ál-
lamvasutakon;
  - 2) Új állomások felvétele (Budapest-Ferenc-
város-Mai havásár élő állatokra, Temesvár Józ-
sefváros és Gyár város bor, pálinka, szesz és
boreczetre. Nagyszében vasra stb. Alvincz és
Brassó papírra, Turóc Szt. Márton bútorra
és bútoraitak részekre és Brassó kötélverő á-
rukra).
  - 3) Díjtétel leszállításokat Dugaresa, Fiume,
Fuzine és Zágrábra névre;
  - 4) Díjtétel helye-bitéseket;
  - 5) A kilométer mutató kiegészítését, és
  - 6) Nyomdahibák helyesbítését.
- Ezen pótlék egyes példányai a külleki pá-
lyáknál és a főbb állomásokon 10 kr. azért
megszerezhetők.

Felelős szerkesztő és tulajdonos
Mócs Zsigmond.

4726/91 szám.

Építési árlejtési hirdetmény.

A nagytekintetű m. kir. dohányjöv-
edéki központi igazgatóságnak 1891 évi
október hó 25 én kelt 13071/IV. szá-
mú magas engedélyezése folytán, az it-
teni m. kir. dohánygyár telepén levő
szivarka és pipadohány gyártási épület
jövő évben átalakítandó, mely az 1892-
ik év március hó elején valószínűleg
megkezdhető átalakítási munka 120
munkanap alatt lesz helyre állítandó.

A költség-tésileg megállapított össze-
gek a következők:

A) Lebontási munkák	5.726	frt.	65	kr.
B) Új munkák:				
Föld munkák	345	"	44	"
Kőműves munkák	18.103	"	23	"
Kőfaragó munkák	4.594	"	01	"
Ács munkák	30.074	"	—	"
Cserépfödő munk.	3.864	"	21	"
Bádgos munkák	1.282	"	19	"
Asztalos munkák	3.118	"	91	"
Vas alkatrészek	11.017	"	27	"
Mázoló munkák	706	"	14	"
Különféle munkák	2.758	"	37	"
összesen	81.590	frt.	52	kr.

Ebből levonva a le-
bontásoknál nyert és uja-
ra felhasználható anya-
gok értéke

6.304	"	34	"	
marad	75.286	frt.	18	kr.

Hozzá még a trans-
missiók áthelyezési és
előre nem látott munk.

3.764	"	30	"
-------	---	----	---

Főösszeg 79 050 frt. 48 kr.

A fenti átalakítási munkák biztosítá-
sa céljából, az alulírott m. kir. dohány-
gyári igazgatóságnál f. évi december hó
14-én versenytárgyalás fog tartatni, mely-
hez irásbeli, — a fumei magy. kir. adó-
hivatalnál letett 10/100-os bánat pénzről
szóló nyugtával felszerelt, 50 kros bélyeg-
gel és az ajánlattevő címével ellátott
zárt ajánlatok, az említett napon 10 óra-
ig 10 óráig, ezen m. kir. dohánygyári
igazgatóságnál benyújtandók.

Azon irásbeli ajánlat, mely azon nyi-
latkozatot nem foglalja magában, hogy
az ajánlattevő az illető árverési és szer-
ződési feltételeknek magát feltétlenül alá-
veti; továbbá, hogy ajánlata által visza-
vonhatatlanul köteleztetik; végre hogy eb-
beli nyilatkozata oly jogérvénnyel bír,
mintha a feltételeket aláírta volna, —
tekintetbe nem vétetik.

Továbbá megjegyzetik, hogy csak
azon ajánlatok vétetnek figyelembe. me-

lyek az összes fent felsorolt munkákra
kiterjednek; egyes munka csoportra vo-
natkozó esetleges ajánlatok vissza fognak
utasítottatni.

Az ajánlati határozmányok, a szerző-
dési és vállalati feltételek, valamint a
műszaki leírás, előmérés, költségvetés
és terv, a hivatalos órákban az alulírott
m. kir. dohánygyári igazgatóság hiva-
los helyi égeiben betekinthetők.

Magy. kir. dohánygyári igazgatóság.
Fumében 1891 november 3-án

Milde József

kir. tanácsos, dohánygyári
igazgató.

Után nyomás nem díjaztatik.

Értesítés.

Alulírott a legkiválóbb tiszt-
telettel értesíti a nagyérdemű
közönséget, hogy a Terzi-féle
házban (Via Governo) dúsan
felszerelt

szabóüzletet

nyitott. — Az üzlet szakszer-
rű vezető-ével Márkus Mór
urat, a helyben e lőnyösen is-
mert szabómestert biztatn meg,
úgy, hogy a szabászati tekintet-
ben még a legfokozottabb igény-
eket is képes vagyok kielégí-
teni. — A tisztelettel alól-
írottak egyik legfőbb felada-
tát fogja képezni, hogy a t. ez.
közönséget a legkitünőbb bel-
és külföldi szövetekkel, s a lehe-
tőleg olcsóra szabott árakkal
kielégítse. A nagyérdemű kö-
zönség részéről töme ges me-
rende ést kérve,

Kiváló tisztelettel

Kohn Lajos.

Eladó régiségek

Becses régiségek vásárlására, el-
halálozás folytán, rendkívül ked-
vező alkalom nyílt Fiumében.
Férjen Sturolo Vincze, hátra-
hagyott

régiség kereskedésében

különféle régi tárgyak kerülnek
eladásra. — E tárgyak között
sok nagybecsű majolika
tárgyak, u. m. középkori
korsók, kancsók, vázák, tá-
lak továbbá római edények,
lámpák, könyvfogók, valamint
több darab görög edény tá-
lálható. Nagy számmal vannak
az üzletben antik és modern
fegyverek, kardok, puskák
török, pisztolyok a legrégebb
kortól napjainkig. Ezenkívül ré-
gi stilszerű butorok, római
görög és egyéb régi pénzek
szintén nagy választékban eladók

Tömeges eladásnál árle-
engedés. A tárgyak darabon-
kint is eladatnak.

Fiume, 1881 nov. hó.

Tisztelettel

özv. Sturolo Vinczéné.

Alapítva 1858. Kivétel az összes világrészekbe.

József főherceg ö. cs. és kir. Fensége
ndv. szállítására.

Első magyar gép- és tüzelő-szerek
gyára, harang- és érc-öntőde.

WALSER FERENCZ

BUDAPEST, VII. kerület, Rottenbiller-utca 66. szám.

készít tüzfecskendőket gőz- és kézerőre minden
minőség és nagyságban, kerti fecskendőket, vízfordó
kocsikat stb., tüzelő szállító kocsikat, öntöző ké-

szülőkeket magas
nyomású vízvezeté-
kekhez, légszesz-
fecskendőket (Extin-
teureket), tüzelő lét-
rákat (a legnagyobb
töltő létráktól a leg-
kisebb kézi létráig),
tüzelő omnibuszok
és tüzelőgépi szer-
kocsikat, tüzelő le-
gényeségi felszerelé-
ket, gőzszivattyú-
kat kútszivattyúkat.

borszivattyúkat, szivattyúkat, bármely célra, Centrifugal-szivattyúkat, légnomású pöc-
gödör-tisztító készüléket, érczhangokat minden nagyságban (az eddigi előállított leg,
nagyobb 9700 kilogram), érczöntvényeket vasutak, gőzhajók és gyárak számára, olvállal tel-
jes vízművek és magán vízvezetékékeépítését és felszerelését, nyilvános gőz- és kádfür-
tek berendezését, csetek és bármilyen közegészségügyi tárgynak szállítását.

Árjegyzékek és költségvetések
ingyen és bérmentve

Levelezés magyar, német, francia
olasz, szerb és román nyelven

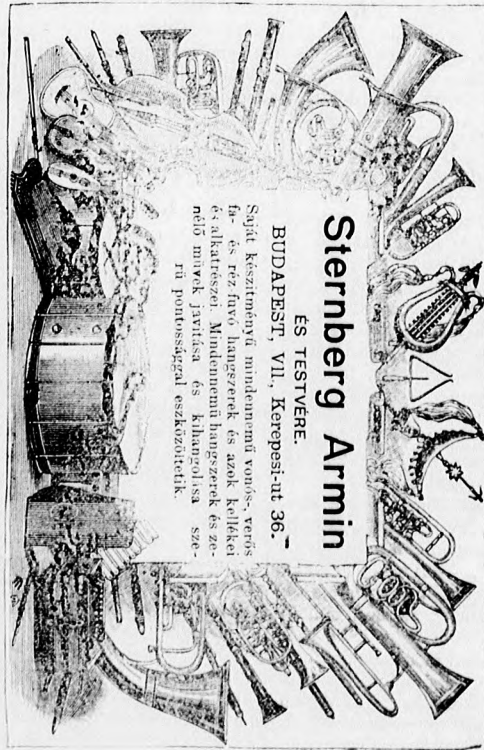

Budapest, Kerepesi - ut 36. szám.

Min taraktár a kereskedelmi Muzéum fők üzletében Fiumében.

Nagy képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Harmonikáról külön árjegyzék kérendő.

Sternberg Armin

ES TESTVÉRE.

BUDAPEST, VII. Kerepesi-ut 36.

Saját készítményű mindennemű vonós-, verő-
bar- és rez hangszerek és azok kellekét
és alkatrészeit. Mindennemű hangszerek és ze-
néző művek javítása és kárhatalmas sze-
ni pontosságú eszközökkel.

Budapest, Kerepesi - ut 36. szám.

Egy évre . . .
Félévre . . .
Negyedévre . . .
2 hóra . . .
Külföldre 1 év

Az állan- sülő l- galn

Az „Adria”
józási társas-
hajó- és áru-
Érkezett r-
pedig 3 L-
Glasgowból,
Elindított

pedig 3 L-
Hullka, 2 R-
Glasgowba
A fenti g-
mennyiségek
ból 4.20 q-
verpoolból 20
q., Hullból 2
q.

Ellenben
53.70 q., M-
823.70 q., I-
nába 4933.5
Gibraltárba
q., Bordeau-
18588.80 q.
Londonba
8351.90 q.
ba 3851.70
összesen 96

Az „Adria”
havi összes a
q. tesz ki.

A Fiuméi
31976.70 q-
pai kikötőből
ba pedig 33

A fumei világít- n

A fumei
nak a f. évi
ban tartott

Hogy' ta

an va
is; c
mitis
mag
hogy e
Sopre
a miko
magyar
a zsidóüldöz
városokban
menekültek
zövéros tele
másik tele
te a német
Notabene a
rágzott.

Tíz éves l-
hoz került
kolájába. Ö-
község által
hogy Bach a
rul folyt az
történet és a